

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

In het Dolhuis?

Reeds meldde wij iets over het infame schrijven van Dr G. Ch. Aalders, waarmee hij trachtte de publieke opinie in Amerika te beïnvloeden. Prof. Greijdanus' nijdere hand heeft — naar ik vernam — reeds een artikel daartegenover gesteld en in zee gezonden.

Intusschen wreekt zich de ellendige verdoezelingspolitiek der dusgenaamde „synode“ meer en meer. Het nuchtere feit is en blijft, dat de „synode“ menschen uitwerpt, die de bekende formule van het „houden voor wedergeboren“ niet als Woord van God willen eeren. Het is doodgewoon een woordje van een stuk of wat menschen. En wie dat als theoloog van althans eenige bekwaamheid eenmaal weet, en bovendien de kerk van Christus te zeer liefheeft, dan dat hij haar naar den afgrond van het farizeïsme en rabbijnendom zou slepen door menselijke, al te menselijke formuleringen als Gods Woord te eeren, die vond het zijn eenvoudigen plicht NIET te zeggen op de kategorische vraag, of hij beloofde NIETS te zullen leeren dat met dit formuletje NIET TEN VOLLE in overeenstemming was.

Dit is het naakte feit.

Maar de wereldsche politiek der „synode“-leiders dringt het voortdurend op den achtergrond. Men zet breede boomen op over het VERBOND. Dat geeft lustige, verwarde, tijdwinende debatten. Daarna kan men — want ook daarmee kan de formule samenhangen, zie de „procedure“ — H. J. Schilder — even lustige en tijdwinende debatten krijgen over de SACRAMENTEN. Komt tijd, komt raad voor de schismatische uitdrijvings- en isoleeringspolitiek. En is ook dit thema doorgezaagd, dan kan men — formule Zwolle etc. — weer eens een paar jaar pralen gaan over het KERK-begrip. De TEKST der schorsingsbullen is tegen dien tijd al heelmaal vergeeten. Daarna zal een of andere historicus weer eens grijpen, wanneer het gezelschap der thans twistenden al lang aan de overzijde is van het — graf.

Daarom probeeren wij telkens — nu we nog samen vóór het graf staan — eraan te herinneren: menschen, het gaat niet over een verbonds-leer. Het gaat over die schorsingsgronden! Wie kent die producten van praed-adviseurs-techniek nog van buiten?

Van die verdoezelingspolitiek nu blijken sommige Amerikaanse bladen een al te gewillig slachtoffer. De leugens, waarmee de synodocraten ons vervolgen komen prompt in het gelid te staan. Eerst nam dr Aalders, nu neemt ds Le Colatre, ook synodelid-uitdrijver-scheurder de pen op om de Amerikanen „voor te lichten“. 't Lukt hem prompt. Daarnaast komt een poging van den redacteur (H. J. K.) van „The Banner“ om den één tegen den ander uit te spelen. Het fabeltje wordt verspreid, alsof ik de ongelukkige algemeene-genade-formule van 1942 zou hebben aanvaard zonder tegenwerping!

Onze lezers weten al beter. Klap op den vuurpijl echter is dit: diezelfde redacteur vertelt als de hoogste wijsheid, dat „Schilder cum suis“ leeren:

„that the blessing of the covenant is purely an external one so that all who are in that covenant receive its full blessing“.

Hetgeen wil zeggen:

„dat de zegening van het verbond bloot een uitwendige is, zoodat allen die in dat verbond zijn de volle zegening daarvan ontvangen“.

Hoe haalt men den onzin bij elkaar?

Ik weet het wel: men puurt hem uit de geschriftjes der verdoezelings-kunstenaars, wier producten men maar naschrijft zonder enige moeite te nemen naar de bronnen af te steken. Het dilemma: inwendig-uitwendig, van dr J. Ridderbos heeft verleid tot zoo menige buiteling, en dat wij uitvoerig afwezen, wordt ons zóómaar opgedrongen.

En het leuke is, dat de redacteur dan concludeert: de Chr. Kerk (van Amerika) zal dat gevoelen verwerpen, zonder aarzeling.

Best, best ds H. J. K.

Verwerp maar. Dan verwerpt u niet alleen den gewaanden Schilder, maar ook den reëlen Ridderbos, die thans slachtoffer wordt van z'n eigen onwetenschappelijke dilemmatiek.

Maar vergeef ons, dat wij bij het afdraaien van al die bonte beelden ons afvragen: zijn wij hier in het recht-huis of in het dolhuis? Is de kerk van Christus niet waard, dat u eerst eens studeert eer u schrijft? K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Zendingsarbeid.

De eerste stelling op de kerkelijke congressen behandeld, had ik als volgt geformuleerd:

In opdracht van den Vader, den Heere der zending, vergadert de Zone Gods, onze Heere Jezus Christus, Zich een gemeente, uit het gansche menselijke geslacht door Zijn Geest en Woord. (vergelijk Joh. 10:16; H. C. 21, 54 en N. G. B. art. 27).

Zeër bewust werd in de woordkeuze teruggegrepen op onze Formulieren van Eenigheid, met name op onze Catechismus, welke op onoverwinnelijke wijze laat zien hoe de Zone Gods het is, die van het begin der wereld tot aan het einde Zijn kerk vergadert. Zending is dus wel zeer zeker te zien als de ambtelijke arbeid van Hem, als onzen Middelaar. Het is Zijn ambtsopdracht, van den Vader Hem verleend om de burgers van het Koninkrijk der hemelen bijeen te verzamelen en de nieuwe menscheit te formieren. Het is goed daarbij te letten op den datum, waarop Hij uitdrukking geeft aan deze wereld-

omvattende taak, wanneer Hij beginnen zal deze opdracht uit te gaan voeren onder alle volken. Dat was toch na Zijn opstanding uit de dooden, wanneer Hij ingaat tot het nieuwe, het eeuwige leven. Eerst dan komt de Heiland tot steeds toenemende krachtsontplooiing en tot steeds intensievere krachtsinspanning.

Hij is de Herder, die de kudde bijeen gaat drijven. Hij heeft immers nog andere schapen die van den stal van Israël niet zijn. En deze MOET Hij ook toebrengen. In deze woorden beluisteren wij de intense begeerte van den Heiland om dit heerlijke werk te mogen gaan doen en de volstrekte gehoorzaamheid van den Zoon aan Zijn Vader. Dat werkprogramma moet uitgevoerd worden. Maar om daartoe te kunnen komen moet eerst de Goede Herder Zijn leven zetten voor de schapen. Zoodra heeft Hij dan ook Zijn leven gezet en heeft de Vader den Grooten Herder der schapen uit de dooden weergebracht, of Hij zal zich tot de volbrenging van de eeuwige omspannende taak van het bijeen drijven van de schapen.

Dit messiaansche herderschap heeft de Heiland leeren kennen uit de Schriften. Hoe spreken profeten als Jesaja en Jeremia en Zacharia niet voortdurend over den komenden Herder, over den grooten David der toekomst.

Ezechiel 34 laat ons hooren de belofte van den eenigen Herder, dien de Heere verwekken zal. „En Ik zal eenen eenigen herder over hen verwekken, en hij zal ze weiden, mijn knecht David; die zal ze weiden en die zal hun tot eenen herder zijn; en Ik, de HEERE, zal hun tot eenen God zijn, en mijn knecht David zal vorst zijn in het midden van hen; Ik, de HEERE, heb het gesproken“. En Zacharia geeft den bekenden tekst over het lijden dat den Herder treffen zal. Het zwaard zal ontwaken tegen Hem. (13:7). De Herder is de grootste koningsgestalte. De overbekende adventsprofeet van Micha zegt ook duidelijk, dat de beloofde messias weiden zal in de kracht des Heeren, in de hoogte van den Naam des Heeren, zijns Gods, want nu zal Hij groot zijn tot aan de einden der aarde, 5:3. Wat dat betreft kan de Herder Israels het volkomen opnemen tegen de herders der volken uit die dagen. Met dien naam herder der volken werden ook de assyrische grubbkoningen aangeduid. Het is leerzaam te lezen wat prof. Noordzij daarover opmerkte in zijn Korte Verklaring op Ezechiel, bl. 348.

Wanneer we de Schriften des Ouden Testaments nader raadplegen dan wordt het ons steeds duidelijker, dat de Heiland daarin Zijn werk zoo duidelijk heeft kunnen aflezen. We herinneren slechts aan de nauwkeurige wijze waarop Jesaja van den Knecht des Heeren spreekt.

En niet minder opmerkelijk is het dat juist uit deze spreken over den Knecht ook voortdurend aangehaald wordt in het Nieuwe Testament. Vergelijk slechts een plaats als Jes. 52:15, met Rom. 15:21. Wanneer Paulus aan de gemeente te Rome mededeeling doet van zijn verstrekkende zendingsplannen dan accentueert hij dat met een citaat uit Jesaja. Waarin de profeet zoo scherp heeft getekend de geweldige opdracht van den verhoogden Knecht om vele heidenen te gaan besprengen. De koningen zullen hun mond open voor Hem toehouden. Want dewelken het niet verkondigd was, die zullen het zien, en welke het niet gehoord hebben, die zullen het verstaan. Wanneer Paulus met Barnabas het evangelie eerst hebben laten hooren in de synagoge der Joden te Antiochie in Pisidië en deze dat woord hebben verstaan, dan wordt hun gezegd, dat ze dan van Godswege ge-roepen zijn in gehoorzaamheid aan de profetie, het heil te gaan brengen aan de heidenen, omdat de Belooft der vaderen ook tot zaligheid is gegeven voor alle volkeren. Een licht der volken, zoo zal Israël tot zegen zijn in den Christus voor alle volken. Ja, tot aan het uiterste der aarde, een woord dat ook in onzen tijd nog ten volle van kracht is. Het trekt dan ook zeer de aandacht hoe speciaal Paulus de groote apostel der heidenen, schrift-kenners bij uitnemendheid, voortdurend zich beroept op Jesaja. Het wordt ons dan wel steeds helderder hoe de Heiland een werkprogramma heeft opgekreken van den Vader, dat Hij ook nog in onzen tijd ten volle heeft uit te voeren. Nog altijd is Hij niet met Zijn werk gereed. Hoe staat Hij dan niet onder de spanning van het gebod. Heeft Hij toch Zelf beleden, dat Hij MOET toebrengen. En bij het volbrengen van Zijn ambtelijke opdracht kan Hij ook zeker zijn van de vervulling van de belofte van Zijn Vader, dat Hij zaad zal zien, en dat het welbehagen des HEEREN door Zijn hand gelukkig zal voortgaan (Jes. 53:10). Waar Hij den Vader het loon ten volle heeft uitgekeerd dat stond op de overtreding in het offeren van Zijn leven tot vergeving der zonde, tot redding van Zijn schapen, daar mag deze Goede Herder nu aanspraak maken op het loon dat Hem naar het Hem verleende recht des Vaders geschonken is.

En wanneer we dan nog een blik werpen op een woord van den verhoogden Heiland tot Zijn apostel op Patmos, dan is het duidelijk hoe Hij de eenheid van Zijn werk ziet en handhaaft. Hij wijst dan Zijn gemeente op het heerlijke perspectief, dat het Lam hen zal weiden, dat Lam, dat in het midden van den troon is, en dat Hij hun leidsman zal zijn tot de levende fonteynen der wateren. En het is er ver vandaan, dat Hij den indruk wil wekken, dat het om Hemzelf begonnen zou zijn in dezen arbeid. Want hij voegt er aan toe, dat God alle tranen zal afwissen. Het is toch het eenigste begeeren van den Zone Gods, onzen Heiland, dat het werk des Vaders wordt volbracht, dat de wil van den Vader wordt gedaan, dat de eere des Vaders wordt gezocht en verbreid, opdat God alles in allen zou zijn.

Het kan zoo geen verwondering wekken dat we aller-eerst moeten spreken over onzen Heiland als den Kerk-vergaderaar op den troon, aan des Vaders rechterhand. Zoo kunnen wij Hem niet schooner eeren dan oog te hebben voor het ambtelijke werk waarin Hij ons betrekken wil.

We behoeven elkander er slechts in het kort op te wijzen hoe deze Kerkvergaderaar Zijn werkmethode kiest. Hij doet het toch door Geest en Woord. Ook in de opvatting en de uitvoering van dit geweldige zendingswerk weet Hij Zich ten nauwste verbonden aan het Woord der profetie. Christus doet nu eenmaal niets buiten het Woord om, en ook niets zonder dat Woord. De Herder roept Zijn schapen, en roepen doet Hij altijd door het Woord des evangelies. En Hij bedient Zich daarbij, naar de op-

dracht van Zijn Vader, van den bijstand van den Heiligen Geest. Lees slechts Zijn afscheidswaarden tot Zijn discipelen in Johannes 14—16.

Zoo willen we dus voor alles het zendingswerk zien. Dat is werkelijk niet voor alles ons werk. Het is het werk van den drie-eenigen God des verbonds. Een werk dan in het bijzonder opgedragen aan den Zone Gods, waartoe Hem ook de hulp des Geestes is toegezegd. Zoo is de arbeid der zending de groote triumphtocht van den grooten Herder der volken, van den machtigen Kerk-vergaderaar op den troon. Een zegetocht ook in dezen tijd, want bij het ripen der tijden haast Hij Zich met Zijn werk. Hoezeer begeert Hij niet te komen tot de afsluiting van Zijn arbeid, Hij heeft ontzaglijke begeerte om alle schapen bijeen te zien. Weet ge wel dat Hij ook nog nooit al Zijn schapen bij elkaar gezien heeft? Hij heeft Zijn kerk nog nimmer afgebouwd gezien. De kerk is een tempel in aanbouw, de kerk is een kudde, die nog niet uitgegroeid is. Wat een intens verlangen spreekt er dan niet uit Zijn woord: Opdat het worde één kudde en één herder.

Het is de glorie en de weelde van den Zone Gods, onzen Heiland, als Hij op den dag der dagen die geheele kudde zal zien en zich zal verlustigen in de voltooiing van Zijn middelaarsarbeid. Tot glorie des Vaders, die Hem zulke heerlijke taak heeft gegeven.

R. D. K. W.

KERKELIJK LEVEN

Raadselachtig.

Het komt veelvuldig voor, dat iemand ten volle staat op het standpunt der bezwaarden, maar om allerlei redenen den weg van die vrijmaking niet meent te mogen gaan. Het komt eveneens veelvuldig voor, dat iemand aanvankelijk het bezwaarde standpunt deelde, maar dit standpunt heeft verloochend en het synodaal gevoelen met kracht en klem is gaan verdedigen.

Maar er zijn ook voorbeelden, dat men op de synode de leer der bezwaarden heeft veroordeeld, terwijl men zelf die leer verdedigt.

Zulk een voorbeeld is ds W. E. Gerritsma te Aalten. Hij heeft mede geholpen om de leer van de bezwaarden te veroordeelen. Die leer kwam meer op de volgende punten: Dat God in Christus zijn genadeverbond heeft opgericht met de geloovigen en hun zaad; dat alle kinderen der geloovigen verbondskinderen zijn; dat aan al die kinderen de heilsbelofte van het verbond toekomt, dat voor al die kinderen de doopsbediening is; verzegeling van die heilsbelofte; dat derhalve al die kinderen met grooten ernst geroepen worden, die heilsbelofte met een waar geloof aan te nemen; dat zooveel die belofte met een geloovig hart aannemen dat doen krachtens de wederbarende genade des Heiligen Geestes; dat de kinderen, die deze belofte niet van harte aannemen, deswege als bondsbrekers een zwaarder oordeel treffen zal. Verklaring met gevoelen p. 8—15.

Wanneer wij nu het leerboek voor de Catechisaties, dat door ds Gerritsma met ds Th. Delleman is uitgegeven, opslaan, dan vinden we daar het gevoelen, dat door ds Gerritsma op de Synode is afgewezen!

De lezer oordeelt zelf. Op blz. 44 wordt gezegd: Bondelingen zijn de geloovigen en hun zaad. Ze zijn vermaand en verplicht tot de nieuwe gehoorzaamheid. En God de Heere heeft zich zelf verplicht al wat Hij hun beloofde aan hen te zullen vervullen. Allen kinderen der geloovigen komt de belofte Gods toe maar niet ieder kind aanvaardt de belofte. Zij, die ongehoorzaam blijven, worden getroffen door den vloek des verbonds.

Daarom moet steeds tot bekeering worden opgewekt (zie verklaring Synode 1905, blz. 124). Dit stemt dus geheel en al overeen met het gevoelen der bezwaarden, dat door de Synode is veroordeeld.

Het is raadselachtig, hoe iemand, die in zijn catechisatieboek zelf het bezwaarde standpunt leert, dit op de Synode kan helpen veroordeelen.

Dit is te meer opmerkelijk, omdat in dit Catechisatieboek vroeger het synodale standpunt uitkwam.

In de te druk lezen we n.l. op p. 44: „Bondelingen zijn zij, die Christus Jezus door een waar geloof zijn ingelijfd, en Hem en al Zijn weldaden aanemen.“

Zij zijn vermaand en verplicht tot de nieuwe gehoorzaamheid. En God de Heere heeft zich zelf verplicht al wat Hij hun beloofde aan hen te zullen vervullen.

Als behorende tot het genadeverbond worden ook gerekend de kinderen der geloovigen.

Wel blijkt steeds, dat niet alles Israël is, wat Israël heet. Dit mag er ons echter niet toe verleiden om onderscheid te maken tusschen een uitwendig en inwendig verbond. Tot het legendeel blijft houden wij die kinderen der geloovigen ook voor kinderen des verbonds. Daarom hebben ze ook recht op den doop.

Zooals men merkt: dit is goed synodaal.

Men zou dan ook denken, dat ná de beslissingen van de Synode ds Gerritsma tot de oude redactie zou zijn teruggekeerd. Maar in de laatste editie, die onlangs is verschenen, is het bezwaarde gevoelen eenvoudig gehandhaafd.

Hetzelfde is ook het geval met de leer der sacramenten, zooals deze in dit leerboek worden behandeld. Zeer sterk wordt de nadruk gelegd op het feit, dat het Sacrament een teeken en zegel is van Gods belofte. De doop is een teeken en zegel van de beloften der afwasching der zonden en der vernieuwing des levens, p. 106. Het Avondmaal is teeken en zegel van deze drie beloften: van de vergeving der zonden, van het eeuwige leven, van de gemeenschap der heiligen, p. 111.

De leer der sacramenten wordt in dit leerboek geheel behandeld onder het aspect van de belofte. We komen dus voor deze vraag te staan: hoe het nu mogelijk is, dat een predikant, die zelf in zijn leerboek het bezwaarde gevoelen blijkt toegedaan te zijn, toch de conclusies van het praed-advies aanvaardt, toch mede helpt het gevoelen der bezwaarden af te wijzen en overal het stand-

punt der Synode.

Wij kunnen anders dan hoofdstroom.

Mannen i Synode ver

standpunt b

Daar de s

zien, dat er

in overeen

is hier ook

En van ze

dacht, dat a

wordt gescl

chiasie wo

Het is ge

veel begrip

bezwaaard

cathisatie

Wanneer

er bij de v

in eigen kr

aan te vatte

kring open

verkoren

keraad van

uw dienaar

wijking in

wonderd U

van ds Ger

ben bezwa

indien zij

risma in

gezegd, is

door de Syn

is de leer,

dat de Syn

gen terugke

oordeelen

ding, blijkt

werd gele

Qui ben

In Kerke

een paar c

die (blijkb

de bezwa

tieke e.a.

„Nin

Kuyper

hem n

was de

melkari

geldt „

Colijn

korak

theran

gerelo

nier v

Die verg

Van Vel

dediger b

voor ze o

St. daarov

stuk VIII

nodalen g

hen op! In

En had

ij hem n

lutionaire

zij soms c

gedreven?

En wede

christelijk

waaron z

nootl van

Dat zijn

die de Syn

Want P

van de Syn

Ik spreek

arbeiders

hun Syn

werd ont

in hun stu

worden be

Laten w

officieel:

en masse

bannen? F

de V.K.,

bouw bez

Remonstra

pen, of w

krijgt men

verzoek, t

Meer war

Men zal

Synode is

Just, e

voorzicht

wie men

rechterlijk

Van Ve

te vreeze

Kuyper, L

maar de

Ook ci

den Oudv

„Is

nog,

lutor

C.N.V.

soms,

den c

In antw

wijs, waa

Ds Vreug

dan ja, d

pot make

Men stel

id van den Hei-
woorden tot Zijn

dingswerk zien.
kerk. Het is het
bonds. Een werk
den Zone Gods,
s toegezegd. Zoo
mftocht van den
nachten Kerk-
ht ook in dezen
at Hij Zich met
s komen tot de
taglijke begeerte
wel dat Hij ook
gerien heeft? Hij
gerien. De kerk
a kudde, die nog
ingen spreekt er
le één kudde en

Zone Gods, onzen
de gehele kudde
looling van Zijn
die Hem zulke

D. K. W.

EVEN

den volle staat
om allerlei re-
meent te mogen
oor, dat iemand
deelde, maar dit
nodaal gevoelen

it men op de
veroordeeld, ter-
tsma te Aalten.
a de bezwaarden
op de volgende
deverbond heeft
ad, dat alle kin-
zins; dat aan al
erbond toekomt;
ming is verzage-
al die kinderen
heilabelofte met
velen die belofte
nen krachtens de
les; dat de kin-
aannemen, des-
deede treffen zal.

de Catechisaties,
lieman is uitge-
et gevoelen, dat
gewen!
rdt gezegd: Bon-
ad. Ze zijn ver-
oorzaamheid. En
al wat Hij hun
Allen kinderen
s maar niet ieder
oorzaam blijven,
verbonds.
orden opgewekt
Dit stemt dus
der bezwaarden,

in zijn catechi-
leert, dit op de
dit Catechisatie-
utkwam.
Bodelingen zijn
geloof zijn inge-
temen.

nieuwe gehoor-
zelf verplicht al
s vervullen.
nd worden ook

al is, wat Israël
verleiden om on-
adig en inwendig
a wij de kinderen
verbonds. Daar-
maal.

benlissingen van
redactie zou zijn
e, die onlangs is
n eenvoudig ge-

leer der sacra-
orden behandeld.
het feit, dat het
Gods belofte. De
loften der afwas-
lesens, p. 106.
an deze drie be-
van het eeuwige
n, p. 111.

leerboek geheel
lofte. We komen
t nu mogelijk is,
ook het bezwaar-
de conclusies
de helpt het ge-
overal het stand-

punt der Synode verdedigt?

Wij kunnen dit niet verklaren. Wij zien daarin niet anders dan een meegedragen worden door den sterken hoofdstroom op de Synode.

Mannen als Ds Gerritsma hebben hun plicht op de Synode verzaakt. Hij heeft meegedragen zijn eigen standpunt te verdedigen.

Daar de Synode de Kerkeraden heeft opgewekt toe te zien, dat er niets geleerd mag worden, wat niet volkomen in overeenstemming is met de besluiten van de Synode, is hier ook arbeid voor den Kerkerad van Aalten.

En van zoovele Kerkeraden. Heeft men er wel aan gedacht, dat alles, wat aan de bezwaarden in de schoenen wordt geschoven, wellicht aan de kinderen op de catechisatie wordt geleerd door een Synodale predikant?

Het is geen wonder, dat velen van de zaak niet zooveel begrijpen. In de Synodocratische Kerk worden vele hezwaarde preeken gehouden op de synodocratische catechisatie worden vele bezwaarde lessen geleerd!

Wanneer men van Synodocratische zijde meent, dat er bij de vrijgemaakten afwijking in de leer is, laat men in eigen kring dan maar eens beginnen met het kwaad aan te vatten. Want wat men ons verwijt, wordt in eigen kring openlijk geleerd. De belofte alleen voor de uitverkorenen? Is dat alleen gereformeerd? Welnu, Kerkerad van Aalten wees dan ook consequent en schors uw dienaar des Woords Ds W. E. Gerritsma wegens afwijking in de leer. Maar indien gij dit niet doet, verwondert U er dan ook straks niet over, dat er leerlingen van Ds Gerritsma opstaan, die eerlijk kunnen zeggen: ik ben bezwaard gemaakt door mijn Synodale predikant. En indien gij van meening zijt, dat hetgeen door Ds Gerritsma in zijn leerboek aangaande de bondelingen is gezegd, is conform Schrift en belijdenis, erken dan, dat door de Synode, ja door de Gerritsma zelf veroordeeld is de leer, die in zijn leerboek wordt geleerd. Help mede dat de Synode op een royale manier haar leerbeslissingen terugnemeet, erkenne te hebben gefaald door te veroordeelen een gevoel, dat in de Kerken der Scheiding, blijkens de Synode van 1883 te Franeker, steeds werd geleerd.

Neede. K. MEIMA.

Qui bene distinguit, bene docet.

In Kerknieuws, het blad van den heer Scheps, worden een paar citaten aangehaald van Prof. Diepenhorst Jr die (blijkbaar doelende op de vrijgemaakte kerken, en de bezwaren van velen in haar tegen personen in politieke o.a. sleutelposities, Red.) schrijft:

"Nimmer hadden de Afgescheidenen vóór 1892 Kuypert, immer de hervormde anti-revolutionairen hem na 1886 mogen steunen. In beginsel verkeerd was de houding van Van Velzen en van de Brummelkamp, wanneer zij Groen bijvielen; hetzelfde geldt voor het optreden van Talma. Ook onder dr Colijn heeft de anti-revolutionaire partij geen zuiver karakter gedragen, wanneer zij doopsgezinden, lutheranen, christelijk(e) gereformeerden, hervormden, gereformeerden en zoovele anderen onder haar banner verzamelde".

Die vergelijkingen gaan niet op. Van Velzen en Brummelkamp vielen in Groen hun verdediger bij, van wien zij wisten, dat hij het krachtig voor ze opnam. Men leze maar, wat Prof. Diepenhorst Sr daarover schrijft in zijn „Groen van Prinsterer“, hoofdstuk VIII De V.K. daarentegen, staan tegenover de Synodalen geheel anders. Die nemen het allerminst voor hen op! Integendeel.

En had Talma iets van Kuypert ondervonden, waarom hij hem niet zou steunen? Of de hervormde anti-revolutionairen, hadden die iets van Kuypert te duchten? Zijn zij soms door Kuypert geschorst, afgezet, de Kerk uitgedreven? Integendeel.

En wederom wat hadden de doopsgezinden, lutheranen, christelijk gereformeerden, enz. van Colijn te vrezen, waarom zij hem niet zouden steunen? Zij hebben toch nooit van hem eenig nadeel ondervonden!

Dat zijn geheel andere gevallen dan die van de V.K., die de Synodalen zouden steunen!

Want Prof. D. dient te weten, dat de V.K. juist veel van de Synodale broeders te lijden hadden en hebben. Ik spreek niet van particuliere gevallen van bezwaarde arbeiders, die zich niet bij de V.K. kunnen voegen om hun Synodale boeren, van kinderen aan wie het huis werd ontzegd door Synodale vaders, van studenten, die in hun studie aan de Theologische Hoogeschool der V.K. worden belemmerd, enz.

Laten wij ons beperken tot het optreden der Synodalen officieel: Hoeveel ambtsdragers zijn geschorst — soms en masse als in Groningen — hoeveel de Kerk uitgebannen? Hoe handelt de Synodale Kerkerad tegenover de V.K., als die een minderheid vormt en geen kerkgebouw bezit? Hoe vaak moet men de hulp inroepen van Remonstranten, Hervormden of andere kerkgenootschappen, of wel van den wereldlijken rechter? Of wanneer krijgt men een gunstig antwoord bij een doodgewoon verzoek, b.v. om een avondmaalstel te mogen gebruiken? Meer ware in dezen te noemen.

Men zal zeggen, de nieuwe Scheiding is nog versch, de Synode is het tegen gelopen, en vandaar de verbittering! Juist, en daarom dient men van de zijde der V.K. voorzichtig, o zo voorzichtig te zijn, wie men steunt, wie men de macht in handen geeft op staatkundig en rechterlijk gebied.

Van Velzen en Brummelkamp hadden van Groen niets te vrezen, Afgescheidenen en Hervormden niets van Kuypert, Lutheranen en Doopsgezinden niets van Colijn, maar de V.K. veel van de Synodalen. Caveant consules!

Ook citeert de heer Scheps in hetzelfde nummer 127 den Oudvosmeerschen pastoor loci, die vraagt:

„Is er nog niet genoeg stuk? Moet er soms ook nog, behalve een nieuwe „vrijgemaakte“ anti-revolutionaire partij, een „vrijgemaakt“ Patrimonium, C.N.V. en N.C.R.V. opgericht worden? Moeten er soms ook aparte Christelijke scholen voor bezwaarden opgericht worden?“

In antwoord wijzen wij op benoemingen bij het onderwijs, waarin men beslist een synodale verlangt. Dat weet Ds Vreugdenhil toch ook wel! En dus, als dit noodig is, dan ja, dan apart. Noemt de Zeeuwse pastor dit „kapot maken“? Wie is de schuldige? Men steke de hand toch in eigen boezem! D. J. A. W.

Indrukken van de Generale Synode.

Hulpredikers.

Het was een teken van opwakend leven, dat al aanstonds in de vrijgemaakte kerken bezwaren werden ingebracht tegen het niet-geïnstitueerde „instituut“ van het hulppredikatschap. Reeds geruimen tijd werd door zeer velen met toenemende bezorgdheid het wassende aantal „hulpredikers“ gadeslagen. Die bezorgdheid sproot voort niet zoozeer uit het inzicht, dat er hulpredikers waren, doch uit het meer en meer zich duidelijk aftekenende feit, dat velen zoo heetten, die het in geen enkel opzicht waren.

Een hulp-prediker is een *helpend prediker*. Niet een, met wien men zich „be-helpt“, is er ergens een predikant, die het werk niet alleen al kan, dan zal er niets tegen zijn, dat iemand hem tijdelijk daarin bijstaat verleent. Maar dan moet het ook iemand zijn die optreedt naast een bestaanden predikant, of die hem, als hij b.v. chronisch ziek is, in veleer opzicht vervangt. Mits maar de „officiële“ predikant aanwezig is en als zoodanig in de ambtelijke functie of bevoegdheid blijft.

Herhaaldelijk evenwel werd iemand tot „hulpprediker“ benoemd, die aan niemand hulp verleende, omdat er in zijn gemeente eenvoudig geen dominee was. Geen zieke, en ook geen gezonde. In zoo'n geval was de „hulpprediker“ een soort van „goedkoop dominee“. Hij moest alles en nog wat uitrusten, wat nog maar net tot de bevoegdheid van een candidaat of proponent kan gerekend worden. Dat was heel veel, — als men 't niet zoo nauw neemt met de ambts-gedachte tenminste. En voor, die speciaal voor de wettige ambtsdragers gereserveerde werkzaamheden (b.v. doops- en avondmaalsbediening) moest dan een „dominee van elders“ worden geannexeeerd. In feiten was die man dan eventjes hulp-prediker in gemeente. Doch de gemeente zelf behield zich voor den gewonen dienst met den candidaat, of ook wel met een emeritus of een „gevacueerde“ (d.w.z. een predikant uit een gevacueerde stad of dorp). Zij behield zich, en hielp meteen haar beurs. De „kracht“ was een goed-koope kracht.

Maar onder al die bedrijven sleet het ambtsbesef uit. De hulp-prediker was geen dienaar des Woords. Zijn toespraak, voordragen van den kansel, was geen wettelijke woordbediening met ambtelijk gezag. De gemeente troostte zich er mee, maar vergat intusschen al te licht, dat het ambt in de kerk heeft op te treden naar den gasteiden regel.

Dat het systeem niet deugde, en dat er iets haperde, voelde iedereen. Men behoeft immers maar eenvoudige parallellen te trekken, om het in te zien. Stel, dat een gemeente niet de kosten betalen kan (we spreken dwaasheid, maar het gaat om illustratie bij de wijsheid) voor een kerkerads-bank, een kerkeradsvergadering, een kerkeradskamer. Zou ze dan genoeg nemen met allemaal hulp-ouderlingen en hulp-diakenen zonder ambtelijke bevoegdheid, zonder wettige roeping en bevestiging in het ambt? Ieder weet het antwoord. Maar als het ambt van ouderling en diaken te hoog staat voor een soortgelijk experiment, zou dan het ambt van dienaar des Woord er niet te hoog voor staan?

Ja maar, zoo valt iemand in de rede: een ouderling en een diaken zorgen zelf voor den leeftocht, doch een dienaar des Woords moet „zonder zorg“ van het Evangelie kunnen leven. En daarom moeten hulpbehoevende kerken er wel wat op vinden.

Hier komt de aap uit den mouw. Zeker, er moet iets op gevonden worden. Maar dat iets is al lang voor de kerk uit Christus' volheid gevonden. Het is nu door onze synode opnieuw in herinnering gebracht. Laat de andere kerken een hulpbehoevende kerk bijstaan. Maar laat men niet ter wille van de beurs, of van den op zichzelf wel prijzenswaardigen zelfstandigheids-drang den ambtelijken dienst degraderen. Temeer niet, omdat in een gezonde kerkelijke samenleving de financiële hulp-verleening de zelfstandigheid der ondersteunde kerk niet aantast. Het gemis van „self-supporting“ in financieel opzicht betekent niet een gemis aan zelfstandigheid in kerkrechtelijke zin. De plaatselijke kerk, die financieel zwak is, behoudt de in de kerkenordening haar verzekerde vrijheid als plaatselijke Kerk. Geen Kerk zal over een andere heerschen, zegt de K.O. ook niet over een financieel-zwakke kerk.

Wij hebben in het bovenstaande nu nog niet eens gesproken over de droeve positie van den „hulpprediker“ zelf. Hij heeft vaak het werk van den predikant, doch mist van dezen den naam en de eere. En vooral — hij heeft geen deel aan diens rechtspositie. Die is toch al hopeloos zwak in tijden van kerkverval — men lette maar eens op de gevallen van „losmaking“ hier en daar. En ook op de meer dan droeve manier, waarop een ambtsdrager kan worden „geschorst“ en „afgezet“. Al de predikanten, die zich conformeren aan de schorsingen van den laatsten tijd, graven mede hun eigen graf. Ze geven zich prijs aan willekeur. Aan de willekeur, die den éénen dominee vrij laat ondanks b.v. diens afleggen van dezelfde verklaring, waarop een ander wordt geschorst. In dien chaos wordt de dominee meegesleurd met althans nog eenige retardatie. Maar de „hulpprediker“ heeft zelfs van deze laatste niets te hopen. Hij staat eenvoudig in den nacht. Men kan zich van hem ontdoen op allerlei manier. Zeker, het is hem dikwijls goed. Maar het recht is hem niet beschreven.

En daarom zijn wij blij, dat onze synode het hulp-predikatschap, zooals het thans ontstaat, heeft afgevoerd. En dat zij positief gesproken heeft, door naar de onderlinge hulpbetooning als naar het van Christus gereikte medicijn te wijzen.

K. S.

Het „zaad“ zou de „geest“ zijn?

Ds Bouwmeester, die er eindelijk weer toe schijnt te komen, de existentie der (tit. 31 onderhoude) Gereformeerde kerken in zijn titelatuur te verdisconteren, en dus in dit opzicht thans wijzer wordt dan zijn „synode“, welke bij den één (b.v. ds Lindeboom van Kampen) het wel, bij den ander (b.v. nog onlangs ten aanzien van mij, die met ds Lindeboom kerkelijk samenleefte) het niet doet, en dien wij daarom ook nu weer bij

zijn kerkelijken naam noemen, pleit in zijn kerkbode nog wat na. Nog vóórdat onze artikelen over Walaus ten einde waren (ze bleven wat lang ter drukkerij liggen) valt hij ons in de rede. Vermoedend is dat wel, maar we zullen nog even ons met hem bezig houden. Echter bij stukjes en beetjes, om niet te veel in één te geven.

Merkwaardig schijnt ons vooral de poging, om zich af te maken van wat wij opmerken over het „zaad“ der wedergeboorte. Wij toonden duidelijk aan, meenen we, dat volgens Walaus (gelijk ook bij anderen uit den tijd van Walaus) in iemand het ZAAD der wedergeboorte zijn kan, ZONDER dat hij nog wedergeboren behoeft te zijn in den bekenden zin van dat woord. Maar nog vóórdat we uitgesproken waren op dit punt, valt ds Bouwmeester ons in de rede en roept twee dingen uit als vaste waarheden. Namelijk:

a) „En toch noemt Walaus dat zaad het BEGIN der wedergeboorte, professor!“

b) „Walaus zegt juist, dat die Geest, die niet werkeloos is, het zaad der wedergeboorte is.“

Duidelijk staat er dus, dat het zaad der wedergeboorte hetzelfde is als het begin der wedergeboorte. En ook hetzelfde als de H. Geest. De H. Geest is dus gelijk aan het begin der wedergeboorte. Dat is zooveel als te zeggen: God is zijn werk; de Maker is het maaksel, de Schepper is het schepsel. Wie achter elkaar zulke stellingen binnen een paar regels kwijt kan, dien verdenken wij ervan, dat hij nu het stuur kwijt is, en toch nog in de stuurmanshouding blijft staan.

Dat een en ander met Walaus niets te maken heeft, al wordt het op diens rekening geschreven, kan men zoo al begrijpen. Ten overvloede evenwel verwijzen we nog naar hetgeen we in ons tweede en derde artikel hebben geschreven. En als toegift veroorloven we ons nog enkele opmerkingen daarenboven.

Vooreerst: Walaus zegt op 1 Petr. 1:23 (Opera 1 690, a): het onverderfelijke, blijvende en onveranderlijke zaad DES GODDELIJKE WOORDS verandert en wederbaart (regenerat) de menschen, die het in geloof aannemen.

Lees dit nu à la ds Bouwmeester, en ge krijgt de stelling:

de onverderfelijke, blijvende en onveranderlijke GEEST verandert en wederbaart de menschen, die Hem in geloof aannemen.

Met alle respect, ds Bouwmeester, nu vind ik u remonstrantsch. U leert immers: de GEEST is het zaad?

Vervolgens: Walaus zegt (Opera 1 691, a): „Wij het EVANGELIE het onverderfelijke zaad van onze wedergeboorte is, daarom is dit het rustpunt, de rustbank (fulcrum) voor het geloof aangaande de volharding der heiligen en een prikkel om het Evangelie te omhelzen en te eeren“.

Lees dit nu à la ds Bouwmeester, en ge krijgt de stelling:

Wij het Evangelie het onverderfelijke BEGIN der wedergeboorte is, en tevens, wij het Evangelie de Geest is, daarom is het evangelie de rustbank voor het geloof... enz.

Met alle respect, ds Bouwmeester, nu zie ik u Woord en Geest dooréén halen, en het evangelie eeren zelfs boven den Geest.

Wij ds Bouwmeester liever nog eens naar de Synopsis terug? Welnu: XXXI, 13 noemt het zaad des geloofs den aanvang van de hebbelijkheid (habitus, eigenschap, toestand).

En XXXI, 12 noemt het zaad: het Woord Gods dat geboort is.

Daarbij zullen we het ditmaal maar laten. K. S.

Bond van Geref. Vrouwenverenigingen in Nederland.

Mevrouw Nawijn-van Dijk, secretaresse, vroeg ons plaatsing van het onderstaande:

In verband met de kerkelijke moeilijkheden en de ingekomen vragen van verschillende verenigingen, heeft het Bondsbestuur éénparig besloten, het volgende aan de verenigingen mede te deelen:

Het Bestuur van den Bond van Gereformeerde Vrouwenverenigingen, in Bondsbestuursvergadering bijeen op 26 September 1945 te Amsterdam, verklaart, dat onder de in Art. 2 van de Statuten van den Bond, luidende: „De Bond aanvaardt als grondslag Gods onfeilbaar Woord, naar de opvatting van de Belijdenisschriften der Gereformeerde Kerken in Nederland“, genoemde „opvatting“ moet worden verstaan, de opvatting van de Belijdenisschriften, zooals die in de Gereformeerde Kerken is geweest vanaf 1905.

Het Bondsbestuur verwacht, dat alle aangesloten verenigingen zich met bovenstaande uitspraak kunnen vereenigen, en verzoekt dringend, dat de verenigingen geen verdere stappen zullen doen, vóórdat de Synode van 1946 zich heeft uitgesproken.

Na deze Synode zal de Bond spoedig in Bondsvergadering bijeen komen, om hierin zoo mogelijk een definitieve beslissing te nemen.

Het Bondsbestuur.

Vereenigingen, die zich wenschen aan te sluiten bij den Bond kunnen zich wenden tot de Bondssecreresse F. M. L. Nawijn-van Dijk, Past. Geref. Kerk, Bergum Fr., die gaarne bereid is, alle gewenschte inlichtingen te geven.

Tot zoover hetgeen de Secreresse ons ter plaatsing aanbod.

Aan haar verzoek mits dezen voldaan hebbende, geven we thans ons eigen oordeel.

Het komt hierop neer: wat is het toch jammer, dat ook vrouwen het geknoel van mannen zoo gauw overnemen. Heel de met „eenparigheid“ aanvaarde formule had o.i. eenparig moeten verworpen zijn. Want ze is een specimen van onproductieve antiprofetische diplomatie. Bijvoorbeeld: wat zijn „de Gereformeerde Kerken“, „vanaf 1905“? Dat klinkt nog al onschuldig. Maar... Zijn dat de Kerken, die in het verband van een door een V. U.-professor voorgezet „synode“ verklaren te staan, of de Kerken, uit welker verband de door een uit de eerste bijeenkomst weggestuurd Groningsch predikant voorgezet synode opkwam? Behoort de redacteur van ons blad tot de Gereformeerde Kerken van Nederland? Me-

vrouw Nawijn van hierboven schijnt te zeggen: ja. Maar van den kensel „waarop de Nawijn van Kampen“ pas is gaan staan, is nog pas — ondanks verbod — uitgeroepen: neen! Heeft het Bestuur eenparig tusschen de Nawijn's gekozen? Heeft het Bestuur een „eenparig“ antwoord in dezen? Waarom het dan niet gezegd? Heeft het dienaangaande geen eenparig antwoord, dan is zijn formule zonder inhoud, een camouflage, een gebaar.

Hebben de Gereformeerde Kerken sedert 1905 een kerkelijk-officieele opvatting van de BELIDENIS? Omdat er staat in een pacificatie-formule: „volgens de belidenis“ staat het zoo en zoo? Als dat logisch geredeneerd is, dan hebben we ook een kerkelijk-officieele opvatting van Rom. 4:25 sedert 1905. Het zal velen een ontdekking zijn: het Bestuur zal „eenparig“ misschien ervan schrikken, vooral als de dames aan haar echtgenooten denken, die nu op het randje van schorsingsgevaaren komen te staan, indien ze Rom. 4:25 anders opvatten dan „de kerken sedert 1905“! Ja, en dan hebben we ook nog sedert 1905 een kerkelijk-officieele opvatting van art. 20 der Belidenis. Dat wordt wat!

In elk geval hebben onze vrijgemaakte Kerken geen enkele opvatting der belidenis sedert 1905. Ze hebben de belidenis naar haar duidelijke tekst, en dus op te vatten sedert haar vaststelling in de zestiende eeuw; alleen is de tekst ietwat gewijzigd inzake art. 36 (overheid). Deze vrijgemaakte kerken sluiten dus de gereformeerden van vroeger niet uit en evenmin Lindeboom, Noordzij, Bos, Kok, en de vele anderen, van vóór 1905, die „vanaf 1905“ immers in 1942, door een groep postuum zijn veroordeeld als in strijd met de belidenis.

Onze Vrouwenverenigingen moeten zich derhalve organiseren op de basis van de drie formulieren van eenigheid. Die is gebleven bij de „vrijgemaakten“ en veranderd bij de „synodalen“. Het spel met de revisie-gedachte en daarom het (na de eerste dood-onschuldige formule van daareven nu ineens zoo bij-de-pinken-zijnde) advies van wachten op 1946 moge de vrouwen die trouw gebleven zijn niet verlokken. Laat ze over dat spel-met-de-revisie-gedachte lezen b.v. de brochure Mekkes „In den kerkelijken weg“ (uitgave Haak Borkel). Niet op speculaties „leven“, maar op de FEITEN afgaan.

Het Kamper studenten corps.

Hoewel niet dit jaar het eigenlijke lustrumjaar is, hoopt ons Corps dit feest toch in de cursus 1945—46 te vieren. Wij willen dat weer doen op de oude traditionele wijze en wel in aansluiting aan de inauguratie van de nieuwe hoogleeraren aan onze Theologische Hoogeschool. Zoowel de reunisten als Corpsleden kunnen dan aanwezig zijn. U zult nog wel meer van ons hooren, maar reeds nu maakt ondergeteekende belangstellenden erop attent, dat giften ter bestrijding van de te maken onkosten per postwissel worden ingewacht op onderstaand adres.

Namens den Senaat,
de Quæstor Corporis
JOH. VAN DER HAAR,
Geerstraat 5, Kampen.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Wij zouden nog wat met elkander praten over Vinet. Welke een merkwaardige plek op de kaart van Europa is toch het meer van Genève.

Aan den oever van dat meer werkte Calvijn, en van daaruit vloede, door de volkomen gehoorzaamheid aan het Woord van God, een levensstroom door Europa's dreven, bevrijdend en sterkend alle leven, niet het minst dat van den staat.

Maar daar leefde ook Rousseau, de geest der ontbinding van alle door God geleide levensverbanden, die Europa torste in de ellenden van een gedurig stijgend verzet tegen God en Zijn heiligen dienst.

Rousseau, de man van het individualisme, dat den mensch los maakt van God, alle werkelijke levensband wil verscheuren, om de menscheit dan weer saam te grijpen in het verband van den absoluten, goddeloozen staat, den Leviathan van Hobbes.

En eindelijk vindt men daar ook de stad van Vinet, den man, die Evangelie en Revolutie wil verbinden, die, naar veler oordeel, een, zooals Groen hem noemde, ootmoedig christen, maar die in zijn tot het uiterst doorgedrongen individualisme Rousseau hoegenaamd niets toef.

Geen leven uit de verbonden Gods, die heel het leven dragen, maar een gedurig meer heenwerken naar een allen levensband brekend individualisme.

Men heeft in ons land steeds moeite gehad, om Vinet goed te verstaan en feitelijk blijven de twistpunten daaromtrent nog steeds dezelfde.

Groen en zijn vrienden van den Reveil zagen in Vinet den geloovigen orthodoxen Christen, die de hoofdwaarden van het Christelijk geloof, als zij, beleed.

Vrijzinnigen hier te lande, beweerden, dat Vinet een der humpen was, zeker werkend met de oude christelijke termen, maar overigens man der modernistische gedachten.

Beiden hadden misschien ongelijk, hoewel naar onze meening, die ook de meening is van den schrijver van het uitnemend proefschrift „Vinet en Hollande“, dr P. Keyzer, het grootste stuk van het ongelijk lag bij Groen en bij Lohman en andere grooten in ons land, die veel hielden van Vinet.

Merkwaardig is dat hier te lande juist aan dat werk, waaruit men Vinet het best kan kennen, nl. zijn „Essai“, betrekkelijk weinig aandacht is geschonken.

De zaak zat zoo: men was er verlegen mee. Want in dat werk teekent Vinet zijn wijsbegeerte, en die is het tegendeel van Christelijk, Schriftuurlijk.

Het zou mij te ver voeren hier die wijsbegeerte nader uiteen te zetten. Zij komt, wat de hoofdzak betreft hierop neer, dat de zondeval, of misschien beter gezegd,

het plaatsen van den mensch voor het proefgebod, de wording beteekent van den eigenlijken mensch: het individu.

De staat der rechticheit in het scheppingsverbond was niet meer dan een staat van onschuld en onnoozelheid. Het proefgebod deed den wezenlijken mensch ontwaken. Hetzij de mensch ware staande gebleven, hetzij hij zou vallen, overwinnaar of overwonnen, hij zou het bewustzijn ontvangen, veroverd hebben, van de oorspronkelijke eenheid tusschen hem en de waarheid; overwonnen, door het verlies van dezen staat te betreuren, overwinnaar door hem ten allen tijde te genieten in zijn rustige conscientie.

De mensch werd overwonnen, maar door Christus kan hij weer overwinnaar zijn.

En zoo gaat hij dan voort uit zijn strikt individualisme zijn conclusies te trekken. De mensch is individu en moet volle ruimte hebben zijn overtuiging te uiten. Hij is daartoe geroepen. Voor Vinet komt het bij den mensch allereerst op ernst aan. De staat mag geen meening verbieden.

Kwaad kan die volle vrijheid ook niet, omdat naar Vinet's overtuiging de waarheid, als zij maar diep genoeg in den mensch doordringt, in zijn geweten, daar het goede aanknopingspunt vindt, en een goede aarde. Dan zal ook overeenkomst mogelijk blijken tusschen menschen, want de waarheid is één. De zonde heeft dus den mensch in zijn diepste wezen niet aangetast. Dat is een zeer ernstige dwaling, die tot allerlei gevaarlijke stellingen moest leiden.

Het individualisme gaat bij Vinet ten slotte zoover, dat hij niet slechts het wezen van den staat, dat groote werk Gods, niet ziet, maar ook niet dat der kerk of van het gezin.

Eigenlijk is ook het gezin een sta in den weg voor de individualiteit maar, gelukkig, de mensch wordt eens zelfstandig, en moet zelve kiezen; in een weg, die eindelijk door den twijfel heengaat, zal de waarheid worden gewonnen.

De kerk wordt zoo niet dan een samenraapsel van menschen, die voor het moment gelijk denken; daar is de volle vrijheid; de staat is alleen een noodwendige eenheid, feitelijk een stuk zonde, de mensch zonder geweten, daarom alleen aangewezen op de stoffelijke dingen, opdat de kerk of liever het individu volkomen vrij zoude blijven.

Vinet geloofde in den liberalistischen staat en hij bestreed het socialisme, maar Groen heeft, op dat punt zijn vriend aanstands fel tegentredend, duidelijk doen zien, dat de staat van Vinet moet uitloopen op den staat van Rousseau. Heeft de staat religie, dus Vinet, dan heb ik er geen. Heeft hij geen religie, dan bezit ik die.

Rousseau's dwangstaat was voor hem een gruwel, maar zijn beginsel dreef er toch heen.

Vinet wordt genoemd de vader der ethische richting. Zijn invloed in Europa is groot geweest, maar in den grond der zaak verderfelijk, want hij werkte, zonder dit zelf te verstaan, mee tot de ontwapening der Christenheid tegen het voortwoekerend kwaad der revolutie.

Waarheen het individualisme ten slotte ook den geloovigen Christen voeren moet, blijkt uit het leven van Vinet zelf. Hier te lande citeerde men nimmer uit de vierde uitgave van zijn voornaamste werken, waarin Vinet allerlei belangrijke veranderingen aanbracht, getuigende van de afbraak van zijn Christelijk geloof.

Hij loochende ten slotte het plaatsvervangend, verzoenend lijden van onzen Heiland en Heere. Hij bleef spreken van de zonde maar de erfschuld kon hij uiteraard evenmin erkennen. Christus, de God-mensch, was voor hem tenslotte alleen gekomen, om te verkondigen, dat God de zonde vergeven wil.

Over de beteekenis van deze feitelijk logische ontkenning bij Vinet wordt ook thans nog gestreden. Men laat zijn illusie omtrent Vinet niet gaarne los, en wie van hem houdt — en wie moet dit niet, als hij hem opmerksaam leest? — blijft gaarne in hem den geloovigen Christen zien, die, naar wij hopen, ook uiteindelijk in het oed geloof is heengegaan.

Maar de waarheid gaat toch bovenal. En Vinet blijft voor de christenheid in Europa een waarschuwend voorbeeld. Daar wordt in onze dagen in de gereformeerde kerken een strijd om den doop gevoerd. Er zijn er, die meenen, dat het geschied, waarover het hier gaat, van geringe beteekenis is. Zij vergissen zich ten zeerste.

Als wij de geweldige beteekenis van het verbond naar de Schrift niet goed meer zien, dreigt de val in pléisme en subjectivisme, dat naar de verheerlijking van het individu ten slotte leiden moet. Hier geldt het „principiis obsta“.

Wie de zuiverheid van het verbond verdedigt, strijdt voor het behoud van de kerk en van den staat.

Wormers woord is en blijft van groote beteekenis, en wie daaraan wrikt, zoals nu reeds geschiedde — hoorde ik het prof. Dijk niet zelve zeggen, dat dit woord voort hem niet van zoo groote waarde was? — raakt aan de fundamente van het leven.

Groen van Prinsterer liet niet ten onrechte in zijn geschriften telkens weer met vette letter drukken: in de Calvinistische reformatie liggen grondslag en waarberg onzer constitutionele vrijheden.

Wij moeten altijd weer naar Calvijn terug.

Helaas zien wij daarvan buiten ons land ook bij de meest sympathieke christenen zoo weinig.

Ik denk nu aan den bekenden Denis de Rougemont, minder vast in de waarheid dan de Rougemont der negentiende eeuw die Vinet zoo krachtig bestreed.

Het orgaan der Christelijk historische partij sprak van hem als van een geloofsgeenoot.

En wij willen daarvan niets afdoen.

Hij getuigt ergens van de vastheid van het Christelijk geloof. Hij ziet een jong geslacht zijn leven geven voor idealen, welks inhoud het niet eens verstaat.

Alleen de christen, zegt hij, „als die sterft voor zijn geloof, weet waarvoor hij zijn leven geeft. Hij sterft in de zekerheid, die zijn geloof hem schonk in de opstanding ten laatste den dag en het gericht Gods. En achter hem weerklinkt het woord: het is volbracht. Aan het Kruis.“

Maar zal de strijd, die de Rougemont wil strijden baat brengen voor het ontworteld Europa?

Wij ontmoeten in hem weer Vinet, den individualist.

Evenals dit het geval is bij Brunner en de zijnen, die Vinet niet noemen, maar met hem van oordeel zijn, dat de staat is de mensch zonder geweten. Wezenlijk machteloos voor den geestelijken strijd, die alleen Europa reddend kan uit het doodelijk verderf der Revolutie.

Als de Rougemont zich afvraagt, wie van beiden, Kierkegaard of Goethe den strijd tegen het nationaal-socialisme zoude hebben kunnen voeren, is zijn antwoord: niet Goethe en daaraan heeft hij gelijk, maar wel de groote Deen. En dat zou nog te bezien zijn.

Kierkegaard, dus zegt hij, „est ma démesure, Goethe mon équilibre“.

De individualist Kierkegaard, die ten slotte ook alle banden, door God gelegd, en geworteld in den band van het verbond, breekt, en den mensch alleen doet staan in zijn angst.

Kierkegaard grijpt zijn geest, bovenmatig, en dan moet Goethe, de helden, weer bieden het evenwicht!

Wij moeten naar Calvijn's belijden terug. Naar de vastigheden, die onze God ons heeft gegeven.

En daartoe blijven getuigen te midden van een zoo verwarde wereld.

Getuigen voor de onwankelbare waarheid van het Woord Gods, van de ordinantien, die de Koning der koningen handhaaft tegen alle menschelijk woelen in.

Met hartelijke groeten en heilbede uw toegewogen

MARNIX.

STEMMEN UIT 'ONZE KERKEN

MANNENVEREENIGINGEN.

De Gerol. Man. Ver. „Joh. Calvijn“ te Bergschenhoek heeft besloten uit den Bond uit te treden. Zij is van meening dat leiding geven aan den arbeid der Vereenigingen, bij een samengaan der Gerol. (vrijgemaakt) en Synodocisten in één Bond, niet mogelijk is, zonder geweld te doen aan Schrift en Belidenis, Kerkhistorie en Kerk-orde.

Zij roept alle Vereenigingen, die een gelijk besluit reeds genomen hebben of nog kunnen nemen op, zich zoo spoedig mogelijk met haar in verbinding te stellen, om te komen tot oprichting van een nieuwen Bond, opdat ook bij den arbeid der Man. Ver. de Reformatie kan doorwerken.

Adres: C. v. d. Kaaden, Hoekschede 82, Bergschenhoek.

HET BOEK VAN DE WEEK

Veertig jaren speurderswerk.

Detectiveromans vinden vrijwel overal een gretig onthaal. Er zijn natuurlijk verschrikkelijke exemplaren van het genre, die slechts een bepaald laag menschen interesseeren. Maar er zijn er ook, die een probleem opgeven, een probleem dat lijn doordacht is, en waaraan alle dwaasheid vreemd is, waarvan dan ook het verhaal nalaat te spotten met de kategorieën van de logica, en terwijl het boek zelf zich onthoudt van „Schmutz“. Zulke boeken blijken ook, en juist de intellectueelen te interesseeren. Zij leiden den geest af, en houden hem toch werkzaam.

Maar zelfs die betere soort blijven fictie. De werkelijke speurders zullen zich er wel niet mee kunnen verzoenen, denk ik, al zullen ook zij ze wel kritisch bekijken willen. Daarom is het nuttig en goed, eens een speurder van naam zelf aan het woord te hooren komen.

De firma Kemink & Zoon te Utrecht biedt ons daartoe de gelegenheid. In keurige uitgaaf bracht zij een boek op de markt van den Heer C. J. van Ledden Hulsebosch, kriminalist en ex-politiedeskundige te Amsterdam. De naam van dezen hoogst bekwaam vakman zal wel niet veel van onze lezers vreemd zijn. Reeds jaren geleden won hij de aandacht door hetgeen de bladen meldten van zijn knappe praestaties in het vinden van sporen die naar de ontdekking van misdadigers leidden.

En nu zijn hier een groot aantal losse schetsen van den Heer Van Ledden Hulsebosch zelf bijeengebracht. Mr. H. A. Wassenbergh, officier van Justitie bij de Amsterdamsche rechtbank, schreef een voorwoord. Daarin merkt hij op, dat „de meer deskundigen“ met „leergierigheid“ van den inhoud der schetsen kennis zullen nemen. Inderdaad; want de wijze waarop de heer Van Ledden Hulsebosch schrijft, is zoo, dat niet alleen de „leeken“ zijn boek van a tot z kunnen waardeeren en volgen, doch dat ook de vakmensen zelf iets kunnen leeren. Dat laatste is een gevolg van de rijke ervaring, die de schrijver in veertigjarige dienst heeft opgedaan. Zelf vertelt hij van vele collega's te hebben genomen en geleerd; en inderdaad zijn daar enkele interessante en verbluffende staaltjes in het boek van te vinden.

In het boek komen enkele griezeligheden voor, men rekene daarmee voor zichzelf en voor anderen aan wie men het ten geschenke zou willen bieden. Maar zelfs in die passages is het den schrijver alleen maar om de nuchtere feiten te doen; de lezer moet den gang van het onderzoek kunnen volgen en mag zelf „erbij wezen“, als er „gecombineerd en geduceerd“ wordt. Hier is een verhaal van een inbreker, die gespaakt werd, doordat er ter plaatse van de inbreuk één haarje van zijn spoor was blijven liggen. Ginds krijgt men weer een ander staaltje van prachtige, en toch voor den lezer na het verhaal volkomen doorzichtige afleidingstechniek. Het boek is vol van zulke, steeds onopgesmukte, verhalen.

Intusschen meene men niet, dat het boek opgaat in dergelijke berichtgeving. Het geheel is leerzaam ook op allerlei ander gebied. Onophoudelijk houdt de schrijver u vast. Het blijkt een man van bewonderenswaardige ontwikkeling, en van een zelfs ietwat (in zijn degelijke taal) onderwetsche beschaving. Ik geloof aan onze lezers de kennismaking met dit resultaat van een langdurigen arbeid hartelijk te mogen aanbevelen.

K. S.

TWEETAL

Rotterdam—

Ulrum.

Te Apeldo

te 's Graven

Te Almelo

denhil te L

BEROEPE

Loosduinen

Te 's Gray

BEDANKT

ningen.

Voor Buite

VEERE. —

feit geworden

schrijven hac

waarin hij m

het kerkverb

bond, riep hi

vergadering,

de leergeschi

vergadering

schrijven aa

vrijmaaten.

dienst in de

De Francke

KORNHO

zich vrijgem

en de meer

LEEUWAR

raden van l

schorst, hee

Lecuurwaren

kerkgebouw

langstelling.

de acte van

den loop de

De dienste

werden 4 ou

lingen: L. H.

Veltman, als

werda. Indie

ingebracht, 2

den bevestig

leende assis

ZEVENBEI

raad heeft z

van vrijmak

waarop direc

dienst des V

de tekstbehe

ters het kerk

dags weer a

Drie dage

opgetreden

Volgens een

en repliek e

wel hebben

huize van é

waren de C

Staaude dez

diaken geko

zusters gete

alising, nie

bepleitte é

houden en

stens drie w

De kerkera

ging, voor

mogen geve

gekondigd

aleutel was

een daad v

Zoals te

dikanten ge

er bij het E

is sedert 19

DE BILT.

medewerkin

derhoudend

regelmattig

Totdat de

kerkeraad

leenen.

Hoewel h

ting is, had

leden zelfs

geregeerde

Tot de in

responsitie

9. DE BILT.

ENUMAT

houdende a

Enumatil.

ROUVEE

dat het ad

31 K.O.) te

veen.

DEN HE